

Canvis, de Mo Yan

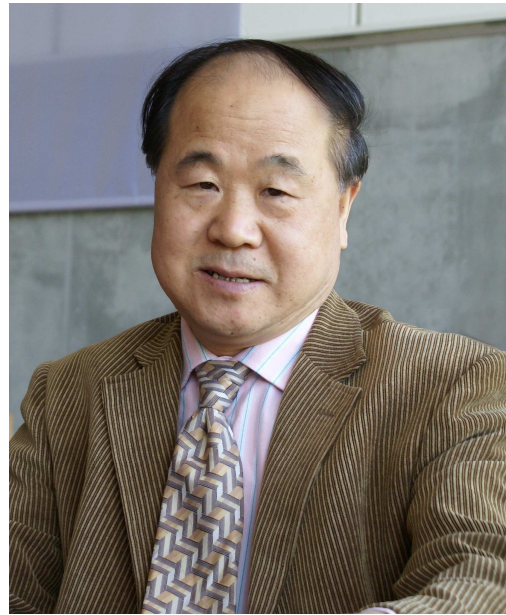
Biblioteca Sant Valentí de Navarcles
Tertúlia guiada per Sílvia Fustegueres
Dimarts, 28 de març del 2017

Mo Yan, l'home tranquil

Parlar de Mo Yan implica parlar de la dificultat de mantenir l'equilibri en una societat, la xinesa, on estàs a favor del govern o en contra, on ets una veu crítica o un conformista, on ets un autor tradicional o un gran innovador... i, a més, tot això ho passem pel nostre sedàs eurocentrista, que pot distorsionar lleugerament la manera en què veiem determinats aspectes de la literatura xinesa i de la vida a la Xina.

Qui és, en realitat, Mo Yan?

Tècnicament parlant, Mo Yan no és res més que el **pseudònim de Guan Moye (管谟业)**, un escriptor nascut l'any 1955 a Gaomi, un poble de la província de Shandong que sol aparèixer a les seves novel·les. **Mo Yan (莫言) vol dir "no parlis" en xinès**, i és el nom de ploma que ha fet servir des de la seva primera novel·la.

El tram inicial de la seva vida coincideix amb dues de les etapes més convulses de la Xina del segle XX: el Gran Salt Endavant (1958-1961) i la Revolució Cultural (1966-1976). Aquesta segona etapa el va afectar de ple: Mo Yan forma part de la "generació perduda", la generació que, a causa de la Revolució Cultural, va haver de deixar l'escola. En el seu cas, va plegar als 11 anys i el van enviar a treballar en una fàbrica de petroli. Als 20 anys es va allistar a l'Exèrcit Popular d'Alliberament, i va ser durant aquesta època que va començar a escriure. L'any 1984 va aconseguir una feina a l'Escola d'Art i Literatura de l'Exèrcit, amb la qual cosa va poder tenir més temps per desenvolupar la seva faceta d'escriptor.

Característiques de la seva obra

Mo Yan sol fer passar les seves històries a Gaomi del Nord-est, que pren el nom del seu poble d'origen. Principalment, es tracta d'històries inscrites en un context rural que combinen elements de realisme amb d'altres d'inventats, motiu pel qual de vegades se'l compara amb Gabriel García Márquez. A això afegeix una bona part d'experiències reals, com per exemple el personatge de la seva tieta, una dona dedicada a la planificació familiar que apareix a *Rana*.

Una altra característica de la seva obra és que no hi trobareu pràcticament cap crítica a l'*statu quo*. De fet, una de les coses que se li retreuen a Mo Yan és que no adopta posicions clares en assumptes

polítics ni socials, i que no s'enfronta mai al govern, cosa que sí que fan altres autors (que en moltes ocasions acaben censurats). El que fa ell, principalment, és explicar la vida quotidiana dels seus paisans. Com si fossin les històries d'un avi que viu a pagès.

L'entrada a Europa i el Nobel de Literatura

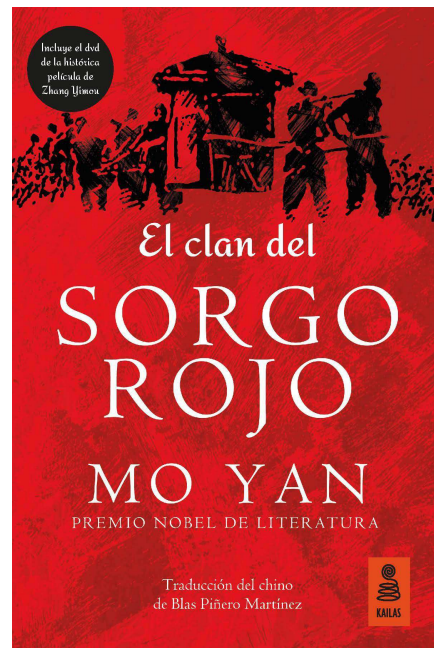
Mo Yan és un dels autors xinesos més traduïts. La seva obra està molt ben representada en llengua castellana, idioma en què podeu trobar la majoria de les seves obres publicades per l'editorial Kailás (la majoria, traduïdes directament del xinès). En canvi, en català hi ha molt poca cosa: una de les poques obres traduïdes és, precisament, *Canvis*. Cal dir que, segurament, l'idioma en què té una presència més important és el francès.

Per què ha tingut tan bona entrada a Europa? És una pregunta difícil de contestar, ja que una de les cartes que solen jugar els autors xinesos per entrar a Occident és ser crític amb el govern xinès (un exemple clar és l'altre Nobel xinès, Gao Xingjian). Però com hem dit més amunt Mo Yan no és conegut per les seves crítiques al sistema. Així, doncs, podem pensar que ha estat la qualitat de la seva obra la que li ha fet guanyar adeptes, tot i que en alguns entorns se'l menysprea per la seva posició poc crítica. L'any 2012 va aconseguir el premi Nobel de literatura: alguna cosa, doncs, ha fet de bo.

Les obres més conegudes

L'obra de Mo Yan és força extensa, i no només es dedica a la novel·la, sinó que també ha publicat reculls de relats curts, un gènere que té molt d'èxit a la Xina. Si hem de destacar alguna de les seves obres, podríem parlar de les següents:

- ***Sorgo rojo (1987)***. Obra adaptada a la gran pantalla per Zhang Yimou, amb Gong Yi com a protagonista. Nova edició de Kailás amb traducció de Blas Piñero Martínez.
- ***Grandes pechos, amplias caderas***. Trad. Mariano Peyrou. Ed. Kailás. Un resum de gairebé un segle de la història de la Xina a través dels ulls d'una dona.
- ***Rana***. Trad. Yifan Li. Ed. Kailás. Història amb trets biogràfics que toca la vida de la seva tieta, treballadora dedicada a la planificació familiar.
- ***Canvis***. Trad. Carles Prado-Fonts. Llibre de no-ficció en què l'autor relata les seves experiències com a soldat.
- ***Las baladas del ajo***. Trad. Carlos Ossés. Ed. Kailás. El govern vol que el poble planti alls tendres. Però... què passa quan tothom planta el mateix i hi ha sobreproducció?

Altres propostes de lectura

La Xina literària és un oceà immens que ens ofereix una gran varietat d'autors, però ens n'arriben pocs. La llista podria ser molt llarga, però aquí us proposo alguns autors de solvència contrastada que tenen llibres publicats en català o en castellà:

- **Lu Xun** (1881-1936). Un dels quatre autors principals de la primera meitat del segle XX, considerat el pare de la literatura xinesa moderna.
 - ***Diari d'un boig i altres relats***. Trad. Carles Prado-Fonts. Edicions de 1984. Recull de les històries més conegudes d'aquest autor. La que dóna títol al volum és una de les més impactants.
- **Yan Lianke** (prov. Henan, 1958). Autor de la mateixa generació de Mo Yan que també ens situa en un univers propi, en aquest cas a les muntanyes Balou. Mostra una capacitat crítica superior a la de Mo Yan. Obra extensa traduïda al francès.
 - ***Los besos de Lenin***. Trad. Belén Cuadra. Automática Editorial. En un poble que viu de la terra hi neva a l'estiu. Les collites se'n van en orris. Què faran per no morir de gana? Una *troupe* de teatre que recollirà diners per comprar el cadàver de Lenin i exhibir-lo.
 - ***El sueño de la aldea Ding***. Trad. Belén Cuadra. Automática Editorial. Història basada en un fet real: les epidèmies causades per la venda de sang. Els donants van quedar infectats i en van morir moltíssims.
 - ***Los cuatro libros***. Trad. Taciana Fisac. Ed. Galaxia Gutenberg. La Xina, dècada de 1950. L'autor ens acosta als camps de reeducació, part autèntica i molt dura de la història de la Xina al segle XX.
- **Yu Hua** (1960). Autor que mostra una gran capacitat per retratar realitats molt diferents entre elles i amb altes dosis de crítica a la realitat xinesa: tràfic de sang, contaminació, etc. Un dels més prolífics, amb un historial d'autoaprenentatge impressionant (feia de dentista!).
 - ***Brothers***. Trad. Vicente Villacampa. Ed. Seix Barral. Història hilarant i molt crítica sobre dos germanastres que veuen la vida d'una manera molt diferent. Un retrat sense pietat de la Xina de les dècades de 1960 i 1970.
 - ***El passat i els càstigs***. Trad. Carla Benet. Ed. Males Herbes. Recull de narracions curtes amb un component *gore* important.
 - ***¡Vivir!***. Trad. Anne-Hélène Suárez. Ed. Seix Barral. Se n'ha fet una adaptació cinematogràfica (Zhang Yimou, Gong Yi).
 - ***China en diez palabras***. Trad. Nuria Pitarque. Alba Editorial. Obra de no-ficció que gira entorn de 10 conceptes, amb els quals escriu deu articles.
- **Liu Cixin** (1963). Autor de ciència ficció que ha tingut un gran èxit a la Xina i fora. També ha publicat relats curts.
 - ***El problema de los tres cuerpos***. Trad. Javier Altayó. Ed. Nova. Forma part d'una trilogia de "ciència ficció amb característiques xineses". Se n'està traduint el segon volum. Aquest primer fins i tot se l'ha llegit l'Obama!